Siiraa-Lakk.22

Description

Nabiyyummaa booda gara dhuma waggaa 7ffaatti uggura dinagdee fi hawaasummaa
Akkuma Qureeshonni Muslimoota rakkisuu itti fufaniin, akkasuma Muslimoonnis amanti isaanii irratti cimuu itti fufan. Islaamnis gosoota Arabaa hedduu keessaa babalâ€™achuu itti fufe. Kanarraa kan kaâ€™ee Qureeshonnis rakkisuu keessatti daran gara-jabeenyi fi cunqursitoota taâ€™u jalqaban. Nabiyummaa booda jibbiinsi isaan Muslimootaaf qaban fiixe olâ€™aanaa irra gahuu irraa kan kaâ€™e Muslimoota fi fira Nabiyyii waliin daldalu akka dhaaban ni murteessan.

Az-Zuhriyy ni jedha: â€œHanga Muslimonni dadhaboo taâ€™anii fi balaan isaan irratti garmalee jabaatutti, mushrikoonni duraan caalaa Muslimoota irratti garmalee jabaatan. Qureeshonni shira ishii keessatti Nabiyyii ifaan ifatti ajjeesuuf irratti wali galtee. Yommuu Abu Xaalib dhimma namootaa arguu, Bani Abdulmuxxalib walitti qabuun Nabiyyii (SAW) akka ofitti qabanii fi nama isa ajjeesu barbaadu irraa akka eegan isaan ajaje. Isaan keessaa Muslima kan taâ€™es kaafira kan taâ€™es dubbii kanarratti walii galan. Gariin isaanii jaalala gosaaf qabaniif kana hojjatan, gariin immoo sababa iimaanaatiin hojjatan. Yommuu Qureeshonni Baniin Haashim Nabiyyi eegu irratti wali galuu beektu, hanga Nabiyyii (SAW) ajjeechaaf dabarsanii kennanitti eenyullee isaan waliin akka hin teenne, hin daldaallee fi manneen isaanii hin seenne irratti wali galte. Meeshaa gurguraa gonkumaa bani Haashim irraa akka hin fuune fi hanga Nabiyyi ajjeechaaf dabarsanii kennanitti rahmata isaaniif akka hin goone waadaa fi wal-galtee galmee shiraa isaanii irratti barreessan.â€•

Gabaasa biraa keessatti akkana jechuun itti dabala: akka ajjeesaniif hanga Nabiyyii (SAW) dabarsanii kennanitti Bani Haashim waliin fuudhaa heeruma akka hin raawwanne, isaanitti homaa hin gurgurre, homaa isaan irraas hin binne, karaalee rizqii isaan bira gahuu akka cufan, isaan waliin araara akka hin goone, isaaniif rahmata akka hin goone, isaanitti akka hin makamne, waliin hin teenye, hin haasofne, manneen isaanii hin seenne waadaa wali seenan. Ergasii kanarratti wali galanii galmee wanta kana irratti barreessan garaa Kaâ€™abaa keessatti rarraasan.

Ilmaan Haashim haala kanaan waggaa sadiif iddoo jireenya isaaniitti kan ugguraman taâ€™anii turan. Balaa fi dadhabbinni isaanitti jabaate. Qureeshonni gabayaa isaan irraa addaan kutan. Nyaatas taâ€™i meeshaan gurguraan Makkaan keessa yoo seene itti hajamanii dhiisanii dafanii meeshaan san bitan malee hin dhiisan. Kanaan dhiiga Ergamaa Rabbii (SAW) jiigsu barbaadan.

Beela irraa kan kaâ€™e hanga baala mukaa nyaachu dirqamanitti Sahaabotaa fi bani Haashim irratti uggurrin Qureeshotaa ni cime. Isaan keessaa tokko yommuu fincaaâ€™uf bahu, sagalee wanta gogaa miila isaa jalatti ni dhagaha. Ergasi gogaa gaalaa taâ€™uu yoo hubate, fuudhee ni dhiqa. Ergasi gubee ni alansha. San booda bishaan irratti dhuguun guyyoota sadiif soorata isaaf taâ€™a. Inuma Qureeshonni beela irraa kan kaâ€™ee sagalee booyinsa daaâ€™imaa iddoo jireenya bani Haashimi ni dhagahu turan. Garuu isaan rakkisuu itti fufan.

Yommuu waggoonni sadan darban Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa maanguddoota Qureeshotaa keessaa gariin uggurri kana dhumaan akka gahanii fi wali galtee isaanii diigan murteessan. Wali-galtee Qureeshota kana diiguf namni gahee dursaa taphate Hishaam ibn Amr Al-Haashimiyy. Hishaam gara Zuheyr ibn Umayyah al-Makhzuumiyy deeme. Zuheyr haati isaa Aatikah intala Abdul-Muxxalib turte. Hishaam Zuheyrin ni jedhe, â€œYaa Zuheyr! Eessumman kee bakka ati beektu osoo jiranuu ati nyaata nyaachutti, uffata uffachuu fi dubartoota fuudhutti gammaddee jirtaa? Isaan hin bitatan, isaan irraayis hin bitamu, isaan hin fuudhan, isaanittis dubartiin hin heerumsifamtu. Ani Rabbiin kakadha! Osoo isaan eessumman Abul Hakam ibn Hishaam-(Abu Jahl) taâ€™anii fi wanta inni itti si waametti osoo ati isa itti waamte, inni gonkumaa deebii siif hin deebisu. (Kana jechuun osoo Baniin Haashim eessumman Abu Jahl taâ€™anii fi ati akka isaan irratti ugguramu isa affeerte, inni tolee siif hin jedhu). Zuheyris ni jedhe: Yaa badii kee Hishaam! Maal haa godhuu? Ani namticha tokko qofa. Wallaahi osoo namni biraa na waliin jiraate silaa wali-galtee kana diiguf nan kaâ€™a.â€• Hishaamis ni jedhe, â€œNamticha tokko argattee.â€• Innis ni jedhe, â€œInni eenyu?â€• Innis ni jedhe, â€œAnaâ€• Zuheyris ni jedhe, â€œsadaffaa nutti barbaadi.â€•

Ergasii, Hishaam gara Muxâ€™am ibn Adiyy deemun akkana jedheen, â€œAti osoo agartuu fi Qureeshotaan walii galtee osoo jirtuu gosoonni xixiqoon lama ilmaan Abdu Manaaf irraa taâ€™an akka dhuman ni barbaaddaa?â€¦ â€œ Muxâ€™amis ni jedhe, â€œEe badii kee! Maal haa godhuu? Ani namticha tokko qofa.â€• Hishaamis ni jedhe, â€œNama lamaffaa siif arge.â€• Eenyudha jedhe Muxâ€™am. Hishaamis ni jedhe, â€œAnaâ€•. Muxâ€™amis ni jedhe, â€œSadaffaa nuuf barbaadi.â€• Hishaamis ni jedhe, â€œHojjadhee jira.â€• Innis ni jedhe, â€œEenyudhaa?â€• Hishaamis ni jedhe, â€œZuheyr ibn Abi Umayyah.â€• Muxâ€™amis ni jedhe, â€œAfraffaa nuuf barbaadi.â€•

Hishaamis gara Abu Bukhtari ibn Hishaam deeme. Wanta Muxâ€™amin jedhe isaanis ni jedhe. Abu Bukhtaris ni jedhe, â€œEe badii kee! Nama biraa kanarratti nu gargaaru ni argannaa?â€• Innis ni jedhe, â€œEeyyen.â€• Maqaa namoota armaan olii ni dhayeef. Abu Bukhtaris, â€œShanaffaa barbaadiâ€• jedheen. Ergasii Hishaam gara Zumâ€™ah ibn Al-Aswad ibn Muxxalib ibn Asad deemun haqaa fi firummaa ilmaan AbdulMuxxalib isarraa qaban itti hime. Zumâ€™anis ni jedhe, â€œNamoota keessaa dhimma ati itti na waamtu kanarra namni jiru jiraa?â€• Hishaamis ni jedhe, â€œEeyyen.â€• Ergasii maqaa namoota armaan olii dhayee. Kutaa kaabaa Makkaa keessatti namoonni shanan kunniin halkan wal gahuuf ni mariâ€™atan. Marii san keessatti tarkaanfi akkami hordofuu akka qaban irratti wali galan. Wanta hojjachuu qaban erga murteessanii booda Zuheyr ni jedhe, â€œAni isin dursee haa deemu. Jalqaba natu dubbata.â€•

Yommuu bariâ€™uu gara bakka Qureeshonni walitti qabamanitti deeman. Zuheyris uffata gaarii fi haarawa uffattee gara Kaâ€™abaa deemun siâ€™a torba naannaâ€™e. Ergasi gara namootaa naannaâ€™uun akkana jedhe, â€œNyaata ni nyaannaa, uffata ni uffannaa, ilmaan Haashim dhumaa osoo jiranuu? Hin bitatan, isaan irraas meeshaan hin bitamu. Rabbiin kakadhe! Galmeen zaalimaa fi hariiroo addaan kuttu taate tuni hanga cicciramtutti ani hin taaâ€™u.â€• Abu Jahl ni jedhe, â€œKijibde. Wallaahi hin cicciramtu.â€• Ergasi Zumâ€™ah ibn Al-Aswad ni jedhe, â€œWallaahi, ati hundarra kijibaadha. Yommuu barreefamtu nuti barreefama ishii itti hin gammanne.â€• Abu Bukhtaris ni jedhe, â€œZumâ€™an dhugaa dubbate. Wanta galmee san keessatti barreefame itti hin gammannu. Hin mirkaneessinus.â€• Muxâ€™am ibn Adiyyis ni jedhe, â€œIsin lamaanu dhugaa dubbattan. Namni kanaan ala wanta biraa jedhe kijibee. Galmee tanaa fi wanta ishii keessatti barreefame irraa of qulqulleessina.â€•

Hishaamis yaaduma wal fakkaatu kenne. Ergasi Abu Jahl ni jedhe, â€œKuni dhimma halkan xumurameedha. Bakka kanaan ala irratti mariâ€™atame.â€• Abu Xaalib immoo Masjiida cinaa taaâ€™a ture, homaa hin dubbanne.

Muxâ€™am ibn Adiyy galmee tarsaasuf ni kaâ€™e. Garuu raammoon muka nyaattu, â€œMaqaa keetin Yaa Allahâ€• bakka jedhu malee galmee hundaa nyaatte fixxe.

Barnoota asirraa fudhatamu
Namoonni sababa Islaamaatiin uggurriin diinagdee fi hawaasummaa isaan irra gahuu dandaâ€™a. Waggaa sadii guutuu karaa galii itti argatanii fi hariiroon hawaasummaa isaan irratti cufame. Muslimoonni rakkoo kana hundaaf harka kennuun ijjannoo isaanii irraa duubatti hin deebine. Amantii isaanii irratti ni ciman. Muslimoonni yeroo ammaas sababa waraanaa fi rakkoo adda addaatin uggurriin hawaasummaa fi diinagdee yommuu isaan muudatu, obsuun amantii isaanii irratti jabaachu qabu. Keessumayyu warri mishinari (peenxonni) yeroo rakkoo Muslimoota amantii isaanii irraa deebisuuf mallaaqa baayâ€™een gowwoomsuuf carraqu. Namni maallaqni kuni qormaata akka taâ€™e beekun addunyaa gabaabduuf jedhee Aakhirah of jalaa balleessu hin qabu. Seenaa armaan olii keessumayyuu hima kana haa yaadatu:

â€œBeela irraa kan kaâ€™e hanga baala mukaa nyaachu dirqamanitti Sahaabotaa fi bani Haashim irratti uggurrin Qureeshotaa ni cime. Isaan keessaa tokko yommuu fincaaâ€™uf bahu, sagalee wanta gogaa miila isaa jalatti ni dhagaha. Ergasi gogaa gaalaa taâ€™uu yoo hubate, fuudhee ni dhiqa. Ergasi gubee ni alansha. San booda bishaan irratti dhuguun guyyoota sadiif soorata isaaf taâ€™a.â€•

Beelli fi rakkinni Islaama irraa duubatti isaan hin deebisne. Ni obsan. Ergasii yeroo booda rakkoon isaan irraa ni deeme. Qurâ€™aana keessatti:

﴿فَإِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ٥ إِنَّ مَعَ ٱلْعُسْرِ يُسْرًا ٦﴾

â€œ**Rakkinna waliin laafinatu jira.**
Dhugumatti rakkinna waliin laafinatu jira.â€• Suurat Ash-Sharh 94:5-6

Rakkinni laafinna lamaan kan marfameedha. Rakkinna duraa fi rakkinna booda. Rakkinna dura laaffinatu ture, rakkinna boodas laafinni (mijaaâ€™inni) ni dhufa. Garuu hangasii Islaama irratti gadi dhaabbannaa fi obsa barbaachisa.

Kitaabban wabii:
As-Siiratu Nabawiyyatiâ€“fuula-182-184, Alii Muhammad Sallaabi, Noble Life of The Prophet [English] 1/463-468

Date Created
October 29, 2019
Author
admin